

A L T E R N A T Í V K Ö R L E V É L

a Hamburgi Magyarok Egyesülete tagjaihoz

Évadkezdés a Hamburgi Magyarok Egyesületében

Hangulatos estével kezdte a **HME** az új, 2014/2015-ös évadot: zenés irodalmi összeállítást adtak elő az **E** újabb és régibb tagjai. Ez az előadás azért érdemel különös figyelmet, mert hosszú idő óta az első önálló kezdeményezése és megvalósítása volt a tagság eddig inkább csak közönségként ismert néhány tagjának. Igaz, hogy a zenei oldal szereplői máskor is felléptek már estéinken, de a mostani keretben vált világossá az előadás felépítésében játszott alapvető részvállalásuk, önálló műsoralkító képességük. Említsük meg hát már itt a rendezés egyik pozitívumát: a zeneszámok és a versek váltogatták egymást, s így nem engedték a közönség figyelmét lankadni, elterelődni.

Kezdjük tehát a zenészekkel e beszámolót. A műsorlap szerint három tagú zenekar (**Feleki-Dengel Miklós**, hegedű, **Tongori Péter**, gitár és **Thulke Barbara**, néha gitár, de mindig: ének) a valóságban négytagúra bővült egy ad hoc beállt lánnyal (**Sűrű Barbara**), aki a ritmusszekciót erősítette. A zenészekről tudjuk, hogy hosszú évek óta minden héten játszanak a hamburgi táncházban, s eddigi fellépéseiken nálunk is az autentikus népzene avatott képviselőiként mutatkoztak be. Ezért az első pillanatban meglepő volt, hogy ezen az estén egy lépéssel eltávolodtak ettől a stílustól, kissé a könnyűzene (Koncz Zs.), kissé a ma komponált nép-, de inkább népies dal hangneme (Kaláka) felé. Az előadott számok többsége ismert költőink (József A., Weöres S., Radnóti M.) egy-egy versének sikerült megzenésítése volt, s az előadók őket a tőlük megszokott színvonalon tolmácsolták.

Jóleső otthonossággal hallgathattuk így a hegedű hangjának mindig hajlékony, rendkívül árnyalt és az érzelmek kifejezésében finom, de sosem érzélgős hullámzását. **F-D.M.** vonókezelésének minden pillanata a gyakorlott népzene-előadóra emlékeztet, s ez még a gyengébb számok esetén is elhatolt a hallgató mélyebb érzéseiig, pozitív élményt váltva ki belőle. Ezért kellene gyakrabban járnunk a táncházba, hogy ott a „tisza forrásból” fakadó muzsikát legalább néha magunkba szívhassuk **F.-D.M.** felejthetetlen hegedűjátékából.

T.B. énekéről nehéz bármit is mondani az elragadtatás és a megrendültség szavain kívül. Jó pár éve hallottam először a hangját, s azóta is magamban hordozom azt a tisztaságot, szépséget és autentikus népiességet, egyszerűséget és őszinteséget, ami belőle árad. Egyesegyedül is teljesértékű előadást volna képes létrehozni, hiszen tudjuk, hogy az emberi hang a legtökéletesebb hangszer, s ha ez az ő bizonyára veleszületett muzikalitásával párosul, akkor nagy szerencséje van annak, aki őt hallhatja. Csak remélni merem, hogy lesz még rá alkalmam. Éneke olyan, mint egy természeti jelenség: vagy van, vagy nincs, de ha van, akkor tökéletes. Csak csodálni és szeretni lehet.

A másik két zenészt most hallottam először. Játékuk hatásosan egészítette ki a zenei szövetet, többnyire csak aláfestésként és a háttérben maradó ritmikai támogatásként, néha viszont előtérbe lépve és egy-egy szóló erejéig teljesértékű zenealakítóként szerepelve.

Összegezve: **Feleki-Dengel Miklós** és **Thulke Borbála** együttes játéka két olyan kiváló előadó találkozásának az eredménye, akik érezhetően ugyanabból a forrásból merítik zeneiségüket. Ha a hallgató behúnyja a szemét játéuk alatt, akár egy száz évvel ezelőtti magyar faluba is képzelheti magát. Együttes zenélésük a zenei szép tökéletes megvalósítása, még ha nem is az autentikus népzene van műsorukon. Két ilyen istenáldotta tehetségünk van: hallgassuk őket gyakrabban!

Az irodalmi oldalt **Albert Sándor** szavaltatai jelentették. Nyolc közismert **Ady**-verset adott elő (pl. *Sem utódja, sem boldog őse, Fölszállott a páva, Párizsban járt az ősz, Magyar jakobinus dala*). Érthető, hogy mind az idősebbek, mind a fiatalabbak odafigyeltek. Az előbbieket iskolai emlékeiket ismerhették fel bennük (esetleg némi nosztalgiával), az utóbbiak talán kevésbé elmélyített **Ady**-szövegeket. Egy ilyen előadáson eszünkbe juthat például, hogy hol is áll ma **Ady** a közönség tudatában: már a központban vagy még a periférián. A jelenlevők érdeklődése talán arra mutat, hogy valójában mostanra érett meg az egyik a másikhoz, és hogy **Adyt** még nem érte el **Petőfi** sorsa, aki kissé már réginek (értsd: idejétmúltak) számít egyes „jólértesültek” értékskáláján. Az **Ady**-név nagy vonzóerejét **Ady**-dalokat bemutató előadásom is mutatta: a nagyszámú közönség, s köztük egy, akkor (kb. 10 évvel ezelőtt) a kilencvenes éveiben járó hölgy, aki leánykorában még tiltott könyvként olvasta **Ady** verseit éjjelente.

A tárgyválasztás tehát összhangban volt a hallgatóság elvárásaival. Az egy költőre való koncentráció az előadó joga és nem vitatható. Hogy a bemutatás nehezebb útját választotta (szavaltást értelmes felolvasás helyett), az rizikóvállalási bátorságát jelzi. És éppen ez az az archimédeszi pont, amelyen az egész irodalmi oldal sikere, milyensége múlik, múlt.

Albert Sándor nem gyakorlott előadó. Mi több, ez volt az első nagyobb önálló vállalkozása versmondóként a világot jelentő deszkákon. Deszkák ugyan nem voltak, sőt, pódium sem, de ezt ilyenkor odaképzeltük. Odaképzeltük, ha a szereplő személyben van annyi kisugárzás, ami elhiteti velünk, hogy igenis az igazi, a nagy színpadon áll és onnan szól hozzánk.. És mit ad Isten, minden kezdő volta ellenére **A.S.**-ban volt annyi kisugárzás, és ezzel már félig meg is nyerte a csatát.

A.S.-nak volt fellépése mert volt önbizalma. Lehet, hogy itt a mélyben a hályogkovács-jelenség valahány százaléka is közrejátszott, de ezt a közönség nagy része úgysem vette észre már csak azért sem, mert főleg a szövegre figyelt. Az ilyen első fellépésre szokták mondani, hogy ami most hiányzott belőle, azt később a gyakorlat meghozza neki. S akkor a már meglevő látszat mögé valódi tapasztalat fog összegyűlni. Szakmailag nézve talán a legpozitívabb vonása fellépésének az volt, hogy tudott az érzelmeivel gazdálkodni. Jól adagolta őket. Sokszor előlépett a közönség felé, mintegy közelséget, kontaktust keresve, s ilyenkor a hanglejtése is megemelkedett, de sohasem esett vele túlzásba, gyorsan visszafogta magát. Hogy ez ösztönös vagy tudatos eljárás volt, csak ő tudja, mindenképpen a mozgás és a mondanivaló egyensúlyát szolgálta.

A közönség tehát a szövegre figyelt. Tegyük most mi is ezt. **A.S.** jó érzékkel **Ady** érthetőbb és közkedveltebb versei közül válogatott. Kerülte mind a terjedelmesebb, mind a költőileg bonyolultabb, áttételesebb szövegeket. Az előadott versek mondanivalóját így kisebb zökkenőket leszámítva hatásosan tolmácsolta. Apróbb-nagyobb szövegmondási problémái voltak ugyan, de hát ez érthető. A hibákat ki lehet javítani, a pozitívumokat meg kell tartani és fokozni, hogy a választott költőket egyre inkább nagyságukhoz méltóan szólaltathassa meg. Ha a már meglevő bátorság és önbizalom mellé egyre több szakmaiság és tudatosság is társul. Ha így lesz, fellépései remélhetőleg színesíteni fogják összejöveteleink műsorait a jövőben.

Lássuk tehát a problémákat címszószerűen: hangsúlyozási, hanglejtési, ritmikai és kiejtésbeli apróságok. Mindeniküket csakis a maga konkrét összefüggéseiben lehet(ne) megbeszélni és helyesbíteni, nem itt és most.

Összefoglalva tehát megállapíthatjuk, hogy nemcsak gyönyörködtető (művészi élményt nyújtó), de tanulságos és folytatásra érdemes kezdeményezést megvalósító produkcióban volt részünk.

Köszönjük a szereplőknek.

Horváth Tibor